

ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ κανονίζῃ τὰς ἐαυτοῦ πράξεις κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον, καὶ τοὺς φυσικοὺς καὶ θείους νόμους· ὅθεν συμπεραίνεται ἀνατιρόρητως, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὑπόκειται εἰς ὑποχρέωσιν, καὶ ὅτι ταύτης πρώτη πηγὴ καὶ βάσις εἶναι αὐτὸς ὁ Θεός. Πλὴν τῆς ἀληθείας αὐτῆς, ἡ ἐναντία γνώμη πρέπει ἔτι νὰ ἀπορρίπτηται οὐ μόνον ὡς παραλογωτάτη, ἀλλὰ καὶ ὡς κακοποιὸς, διὰ τὰ προερχόμενα ἐκ ταύτης ἄτοπα. Τί ἤθελε καταντήσῃ τῶντι ἡ ἀνθρωπίνη κοινωνία, ἂν ἕκαστος ἀφίνετο νὰ ζῇ κατὰ τὴν ἐαυτοῦ θέλησιν; Ἐὰν ἐκ τῆς αὐθαιρεσίας τῶν ἡγεμόνων χωρὶς τινος λόγου ἐκρέμαντο οἱ νόμοι καὶ πᾶσα ὑποχρέωσις τῶν λαῶν· ἂν ὁμοίως οἱ λαοὶ δὲν ὑπέκειντο εἰς οὐδένα νόμον, τὰ πάντα ἤθελον φέρεσθαι ὑπὸ τῆς τυφλῆς ὁρμῆς τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ παθῶν. Καὶ τότε ποῦ πλέον τὸ θεῖον χάρισμα τοῦ λογικοῦ; εἰς τί ἤθελε χρησιμεύσει ἡ δύναμις αὕτη, ἣν ὁ ἄνθρωπος ἔλαβεν, ὅπως συλλογίζεται, μελετᾷ, βουλευεται, συγκρίνῃ, ἀποφασίζει, ἡ ἀναβάλλῃ τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ; Δὲν ἤθελεν εἶσθαι οὐδεμία τάξις δικαιωμάτων καὶ καθηκόντων, ἀλλ' ἀναρχία ἀχαλίνωτος, ἀδικία, ἀπιστία, σκληρότης, βίαι παντὸς εἶδους· οὐδεμία πλέον λογικὴ ἡδονὴ ἢ εὐχαρίστησις, οὐδεμία ἀσφάλεια εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν, ἀλλὰ τὸ πᾶν ἤθελεν ἀνατραπῆ ὑπὸ ἀρπαγῶν καὶ πολέμων.

Δὲν εἶναι ὁμοίως ἀληθές, ὅτι οἱ νόμοι ἔλαβον τὴν ἀρχὴν, μόνον διότι δύνανται νὰ μετριάξωσι τὴν ἀναρχίαν, ἀλλ' οὐχί, ὅτι πηγάζουσιν ἐκ Θεοῦ. Ἄν ὁ ἀνθρώπινος λόγος ἀπαιτῇ νὰ ᾖναι νόμοι πρὸς ἀσφάλειαν καὶ ἡσυχίαν ἐκάστου, τίς λογικῶς κρίνων ἤθελε πιστεύσει, ὅτι ὁ πάνσοφος Ποιητὴς τῶν ἀπάντων δὲν μετεχειρίσθῃ τὸν αὐτὸν λόγον; Ἄν ὁ πατὴρ διὰ τὴν καλὴν κατάστασιν τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ δίδῃ εἰς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ παραγγέλματα· ἂν ὁ σοφὸς ἡγεμὼν κυβερνᾷ τὸ βασίλειον αὐτοῦ μὲ νόμους καὶ προστάγματα, δι' ὧν κανονίζει καὶ μετριάξει συμφερόντως τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ζῆν, τίς ἤθελε πιστεύσει, ὅτι ὁ Θεός, ὁ κοινὸς πατὴρ πάντων τῶν ἀνθρώπων, ὁ σοφώτατος Κύριος καὶ Ποιητὴς πάντων τῶν ὄντων, ὁ τὰ πάντα συντηρῶν ἐν τοιαύτῃ θαυμαστῇ τάξει, ὁ δεῖξας εἰς ἡμᾶς τοσαύτην ἀγάπην, καὶ τοσαύτας καὶ τοιαύτας εὐεργεσίας, τίς, λέγω, ἤθελε πιστεύσει, ὅτι ὁ Θεός ἐφρόντισε τόσον ὀλίγον περὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ὥστε νὰ θελήσῃ ν' ἀφήσῃ ἡμᾶς μόνους ἀτάκτους καὶ ἀνόμους; Τοῦτο βεβαίως δὲν συγχωρεῖται οὐδὲ καὶ νὰ ὑποπτευθῶμεν περὶ τῆς θείας σοφίας καὶ ἀγαθότητος. Ἰπάρχει ἠθικὴ κυβέρνησις τοῦ τὰ πάντα κυβερνῶντος Θεοῦ, καθὼς ὑπάρχει καὶ φυσικὴ. Ἰπάρχουσιν ἠθικοὶ νόμοι, καθὼς ὑπάρχουσι καὶ φυσικοί.